

Nemške čete beže proti Dnjepru - Kongres amer. Hrvatov

RUSI HITRO NAPREDUJEJO PO ZAVZETJU HARKOVA

Od osvojenega Harkova podijo ruske čete Nemce v smeri proti reki Dnjepru. — Nemška armada na jugu še bolj ogrožena. — Stalin ima morebiti Balkan za svoj cilj.

Moskva, Rusija. — Eno naj bolj utrjenih nemških oporišč na južnem delu ruske fronte, namreč mesto Harkov, so ruske čete zadnji terek z naskokom zavzele in s tem tako nevarno prebile nasprotnikovo obrambno črto, da so se nemške armade zdaj obrnile v nagli beg proti reki Dnjepru, do čim so jim Rusi stalno za petami, kakor se glasi sovjetsko poročilo, izdano v sredo.

S tem prodiranjem proti Dnjepru Rusi še bolj nevarno ogrožajo nemško armado na odseku severno od Azovskega morja, ki šteje, kakor se računa, kakih 250,000 mož. Smatra se namreč za gotovo dejstvo, da se Nemci ne bodo mogli ustaviti prej kakor ob Dnjepru, in ako bodo Rusi take uspešno napredovali vzdolž te reke proti jugu, kakor so doslej, ne bo zajeta samo omejena nemška armada, marveč utegnejo biti odrezane tudi vse čete, nastanjene na polotoku Krimu.

V kaki silni stiski morajo biti Nemci, se razvidi iz poročila, ki se je slišalo iz Turčije in ki govori, da z vso naglico prevažajo čete in vojni material iz zapadne Evrope na rusko fronto. Kdaj bodo Nemci prenehali bežati, o tem očitno niti oni sami niso na jasnem, kajti eden njih govornikov se je te dni na rimskem radio izrazil, da je nemogoče napovedovati, kdaj in kje se bo umik nehaj.

Kakor se zdi, skuša Stalin dobro izrabiti zimsko dobo, ko je vodovje in zemlja zamrzlo, in zato tudi izvaja najhujši pritisk ob tem času ravno na jugu, kjer se prične pomladno tavanje najprej; dočim bo za ofenzivo na severu še pozneje čas. Možna pa je tudi domneva, da morda skuša pro-

GANDHI SLABI VSLED POSTA

Vprašanje, ali bo mogel vzdržati 21 dnevno gladovanje.

New Delhi, Indija. — Glede Gandhijevega zdravstvenega stanja so se pričele pojavljati v indijski javnosti resne skrbi, ko je ta voditelj indijskih mas nastopil v sredo osmi dan svojega posta. Kakor znano, je Gandhi začel svoj post v protest, ker vlada drži njega in druge člane vseindijskega kongresa zaprte. Veliko vprašanje je, ali bo mogel 78 let, stari mož prenesti 21 dnevni post ob vodi in oranžnem soku, kajti že zdaj je znatno oslabil in pojavlja se bljuvanje. Vprašanje pa je tudi, kaj utegne nastati, ako on podleže, namreč, ali ne bo to povzročilo kake splošne vstaje.

ŠEST KANDIDATOV ISTOČASNO NASTOPILO

Chicago, Ill. — Razne organizacije so priredile zadnji terek skupni obed, na katerega so povabile osem kandidatov, ki se bodo pri primarnih volitvah prihodnji terek potegovali za županski stolček in, ki so tudi vsi nastopili s kratkimi kampanjskimi govori. Ti so bili: sedanji župan Kelly, dalje McKibbin, Boyle, Patts, Lyle in Albert.

dreti do Balkana pred-pomladjo, kajti zdi se, da bodo ruske armade tamkaj bolj toplo sprejete kakor kjerkoli drugje.

NAVODILA GLEDE DOHODNINSKEGA DAVKA

Pripomniti je, da od plačevanja dohodninskih davkov niso izvzeti tisti, ki so v vojaški službi, bodisi moški ali ženske. Tudi oni morajo plačati davek do 15. marca, izvzemši tistih, ki so nastanjeni kje izven Zed. držav; tem so dovoljeni nadaljnji trije meseci. Obenem se je tudi določila olajšava za tiste, ki bi bili od davka težko prizadeti, namreč, da bodo lahko plačali davek po šestih mesecih, ko pridejo iz vojaške službe. In še ena olajšava se je odredila splošno za vse vojake, ki nimajo častniškega čina, namreč ta, da velja za nje davka prosti zaslužek za samce \$750, za oženjene \$1,500. Za častnike pa velja nasprotno isto kakor za civiliste, namreč \$500 za samce in \$1,200 za civiliste.

KONTROLA NAD CENAMI BO OSTALA

Washington, D. C. — Vladna kontrola nad cenami se ne namerava niti omiliti, še manj pa opustiti, kakor se je izrazil zadnji terek v radio govoru novi administrator za cene Brown. Preuredila pa se bo ta kontrola v toliko, da ne bodo posamezne trgovine imele, vsaka svojega "stropa" za cene, marveč se bo to posplošilo ter bodo v vseh trgovinah v veljavi iste najvišje cene, ki se smejo računati. Uvedlo se bo to najprej za razna živila, a se bo pozneje raztegnilo tudi na obleke. Te najvišje cene, je dejal, bodo dovolj visoke, da bo tistim, ki potrebščinne producirajo in razpečavajo, ostal zadosten dobiček.

OVRTATNICE UTEGNEJO IZGINITI V ANGLIJI

London, Anglija. — V osnutku so načrti, da se uvede v Angliji enotna noša za moške, ki bo obstojala le iz dveh kosov. Na ta način se utegnejo odpraviti ne samo telovniki, marveč tudi ovratnice.

HRVATJE SI BODO V CHICAGI SESTAVILI SMERNICE

To soboto in nedeljo bodo imeli ameriški Hrvatje podoben narodni kongres v Chicagi, kakor so ga imeli Slovenci v decembru v Clevelandu. — Delegati pridejo iz celih Zed. držav.

KRATKE VESTI

Ottawa, Ont. — Moški, kateri so bili zaradi nesposobnosti zavrnjeni za vojaško službo, bodo v Kanadi nemudoma vpoklicani na vojno delo. V to so vključeni samci od 19. do 40. leta in oženjeni od 19. do 25. leta.

Bern, Švica. — V petek zadnjega tedna je, kakor se je izvedelo ta terek, skrivaj pobegnilo preko meje iz Alzacije v Švicco 200 oseb. Po večini so mladi fantje, med njimi 15 letni, ki so se s tem izognili nemškemu vpoklicu v vojske. Tukaj so bili poslani v taborišče pod vojaško stražo.

Bern, Švica. — Tukajšnja brzojavna agencija je v terek objavila iz Rima vest, ki govori, da je sedanji papež Pij XII. odredil postopek za beatifikacijo papeža Pija X., ki je umrl leta 1914.

KAVA ZA OTROKE

Washington, D. C. — S to soboto stopi v veljavo olajšava glede kave, in sicer v toliko, da bodo do nje upravičeni otroci, ki so bili ob času izdajanja karte za sladkor stari 14 let.

IZGUBE NA SREDOZEMLJU RAZMEROMA MAJHNE

Alžir. — Admiral Cunningham, novi poveljnik zaveznških pomorskih sil v Sredozemlju, je objavil v terek, da sta bila od celokupne zaveznške plovbe proti Sredozemlju izgubljeni komaj dva odstotka ter, da je od 8. novembra dalje prispelo v severno Afriko

Chicago, Ill. — Koncem tega tedna, namreč v soboto in nedeljo, se bo vršil v Chicagi, v Sherman hotelu, kongres ameriških Hrvatov, na katerega bodo prihтели, kakor se razvidi iz priglasjanja, zastopniki društev, jednot in drugih organizacij iz vseh delov Zedinjenih držav.

Ta kongres bo nekaj podobnega, kakor je bil slovenski kongres začetkom meseca decembra v Clevelandu, in, kakor se izraža o njem neki hrvaški list, bo to "za naš (hrvaški) narod ovdje i u drugim zemljama največi dogadjaj u skorijoj historiji našeg borbenog naroda," na kar list priporoča, naj se zapisnik celega poteka kongresa z imeni delegatov in društev, katere bodo ti zastopali, in imeni vseh, kateri bodo poslali pozdrave kongresu, da tiskati, češ, da bo to važen zgodovinski dokument, ki bo prišel v roke Hrvatov tukaj, v stvari domovini in po celem svetu.

Namen kongresa, kakor se ugotavlja, bo, da začrta smernice, katerih se naj drži hrvaški narod v Ameriki glede stališča napram sedanji vojni, kakor tudi, da se zagotovijo pravice tistemu narodu v Jugoslaviji, ki se bori proti osvoboditvi, da si bo lahko organiziral po vojni svojo lastno vlado, kakor si jo bo sam želel.

780 ladij. Admiral je tudi izrekel pohvalno besedo za generala Eisenhowerja, ki je njegov višji poveljnik.

VESTI O DOMOVINI

Madjari so odvzeli zemljo primorskim beguncem v Prekmurju in jih preselili v barake. — General Mihajlovič odlikovan z vojnim križcem borbenih Francozov. — Trije Novomeščani obsojeni na dosmrtno ječo.

Iz Prekmurja (Podtalno poročilo iz Slovenije v izvornem besedilu.) Tudi Madjari izseljujejo; kakor znano, se je v Jugoslaviji, takoj po prvi svetovni vojni izvedla agrarna reforma. Veleposestva so bila razlaščenja in zemlja razdeljena malim kmetom in kmetskim delavcem. Tako je bilo tudi v Prekmurju. Tu je dobilo zemljo tudi precej Primorcev-beguncev. Sedaj so Madjari vsem tem zemljo odvzeli ter jih preselili v barake v Sarvar. Pri preselitvi so postopali surovo kakor to delajo Nemci.

De Gaulle odlikuje generala Mihajloviča

London, 10. februarja. — General Charles de Gaulle je poklonil generalu Draži Mihajloviču visoko francosko odlikovanje Croix de Guerre s palmami. V svojem telegramu imenuje jugoslovenskega vojnega ministra "legendarnega junaka in simbol največjega patriotizma".

Nadalje naglašja vodja borbenih Francozov, da je general Mihajlovič "uspešno neprestano vzemirjati okupatorske čete in tako pripravljati oni končni naval na sovražnika, ki bo povzročil osvoboditev naše domovine, naval, ki bo izveden ramo ob rami z onimi, ki nikdar niso hoteli priznati, da bi se mogel velik narod za vedno pokoriti brutalnemu osvoboditvi".

Izpred vojaškega sodišča

(Posneto iz ljubljanskega "Jutra" z dne 23. sept. 1942 v izvornem besedilu.)

Vojaško sodišče vojnega ozemlja, odsek Ljubljana, je izrekel naslednjo sodbo v zadevi proti:

1. Romihu Rihardu, sinu Roberta in Bratoš Antonije roj. 3. I. 1912 v Novem mestu in tamkaj bivajočemu v Tavčarjevi ulici 9. na begu;
2. Švari Dušanu, sinu Karla in Turk Antonije, roj. 20. VII. 1918 v Postumiji in bivajočemu v Novem mestu v Bežkovi ulici 25. na begu, in
3. Udoviču Josipu, sinu Josipa in Ziber Marije, roj. 1. 1921. v Novem mestu in tamkaj bivajočemu v Proštiji ulici 2. mehaniku, na begu, obtoženim:

a) zločina po čl. 4. Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941., ker so do marca 1942 na ozemlju Novega mesta pripadali in še vedno pripadajo družbi, ki ima namen, nasilno spremeniti gospodarsko in socialno ureditev v državi;

b) zločina po čl. 16 Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941. ker so v navedenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodelovali in še vedno so-

delujejo pri oboroženi četi, ki ima namen, izvrševati zločine proti državnim osebnostim: c) zločina po čl. 2. Ducejevega razglasa z dne 24. X. 1941. ker so bili v navedenih okoliščinah v posesti in so še vedno v posesti orožja in streliva brez dovoljenja pristojne oblasti.

Iz teh razlogov je proglasil sodišče po čl. 4. in 16. Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941. čl. 2. Ducejevega razglasa z dne 24. X. 1941. čl. 133 običajnega kazenskega zakonika, čl. 98 in 311 običajnega kazenskega zakonika ter čl. 483 in 48 kazensko-pravnega postopka Romiha Riharda, Švara Dušana in Udoviča Josipa za krive vseh pripisanih jim zločinov in kot kot take obsoja v dosmrtno ječo, stroške in zakonite posledice ter objavo sodbe v listih "Il Piccolo" v Triestu in "Jutra" v Ljubljani.

Nemški dezertjerji v Severni Afriki

Nedavni New York Times priobčuje izpod peresa svojega poročevalca v Tunisiji, Frank L. Kluckhorn-a, naslednjo zanimivo vest:

Na tuniški fronti, dne 11. februarja (brezlični brzojavi NYT-u) — V okolici Tunisa in Bizerte so začeli prehajati na našo stran dezertjerji nemških vojaških oddelkov.

Večina izmed njih je že bila na ruski fronti, nekateri celo so bili že ranjeni, vsi pa so siti vojne do grla. Večina izmed njih so iz Nemčije ali pa iz Jugoslavije, Poljske in drugih zasedenih dežel, deloma tudi pripadniki nemških satelitnih zaveznikov.

(Kakor smo že večkrat poročali, so Nemci vpoklicali v vojaško službo več letnikov Slovencev, češ da niso Slovenci, temveč Nemci. Morda so ti dezertjerji v Severni Afriki naši slovenski fantje, ali pa morda člani nemških manjšin na jugoslovenskem ozemlju, katere so Nemci tudi že mobilizirali. — Op. JIC).

Odlomek iz govora predsednika Roosevelta na Lincolnov rojstni dan

"Kakor že izraženo v Atlantskem Carterju, je eden naših vojnih ciljev, da napravimo one narode, ki so zdaj podjarmljeni, zopet gospodarjem njihove lastne usode. Nidjer ne sme ostati nobenega dvoma o tem da je neupogljiva volja zedinjenih narodov, vrniti zaslužnjem ljudstvom njih svete pravice."

Poročajte takoj o vseh dogodkih v "A. S.", ki se dogode v vaši naselbini!

NAZIJI POV DARJAJO, DA JE HITLER SE POVELJNIK

London, Anglija. — Velika pozornost se posveča v tukajšnji javnosti povdarjanju, ki se v uradni obliki sliši iz Berlina, namreč, da je Hitler še vedno poveljnik nemških oboroženih sil in, da torej ni izročil tega poveljstva poklicnim višjim častnikom.

Sklepati se da iz tega, da so se morale te govornice po Nemčiji razširiti v velikem obsegu, kajti drugače bi ne bilo izdano uradno znanje. Obenem pa se tudi zdi dokaj neverjetno, da bi nemški generalni štab skušal osvoboditi Hitlerja njegove odgovornosti ravno v sedanjem času, ko doživljajo nemške armade tak poraz na ruski fronti. Sploh bi pa bilo zdaj dokaj brezpovestvo prevzelo od Hitlerja vo-

jaško poveljstvo, ko se itak izvaja točasno ravno to, kar je štab že pred več meseci priporočal, namreč, naj se nemške sile umaknejo in si s tem skrajšajo fronto. Hitler se je očitno protivil tej ideji, a je zdaj po okoliščinah primoran pristati k njej.

Da pa prihajajo v Nemčiji čimdalje bolj vojaške osebnosti do prve besede, se razvidi iz tega, ker so te osebnosti in ne več nazijski voditelji na prvem mestu kot govorniki po radio. In ti govorniki niti najmanj ne prikrivajo udarcev, ki jih doživljajo nemške čete; nasprotno, zdi se, da jih skušajo pokazati še večje, kakor membno, da bi vrhovno vodso.

AMERIŠKI VOJAKI POSLUŠAJO SVEČENIKA

Skupina vojakov ameriške zračne sile, nastanjenih nekje na bližnjem vzhodu, je obkrožila nekoga pravoslavna popa in verno poslušala njegove zgodbe o starodavnih časih mesta Jeruzalema, kjer so bili ti vojniki takrat na obisku.

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki. Ustanovljen leta 1891

The first and the Oldest Slovene Newspaper in America. Established 1891

Izhaja vsak dan razen nedelj, ponedeljkov in dnevov po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after a holiday.

Izdaja in tiska: EDINOST PUBLISHING CO. Naslov uredništva in uprave: 1849 W. Cermak Rd., Chicago

Published by: EDINOST PUBLISHING CO. Address of publication office: 1849 W. Cermak Rd., Chicago

Naročnina:		Subscriptions:	
Za celo leto	\$6.00	For one year	\$6.00
Za pol leta	3.00	For half a year	3.00
Za četrt leta	1.75	For three months	1.75
Za Chicago, Kanado in Evropo:		Chicago, Canada and Europe:	
Za celo leto	\$7.00	For one year	\$7.00
Za pol leta	3.50	For half a year	3.50
Za četrt leta	2.00	For three months	2.00
Posamezna številka	3c	Single copy	3c

POZOR! Številke poleg vašega imena na naslovni strani kažejo, do kdaj je plačana vaša naročnina. Prva pomeni mesec, druga dan, tretja leto. Obnavljajte naročnino točno.

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti poslani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list. — Za zadnje številke v tednu je čas do četrtke dopoldne. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. — Rokopisov uredništvo ne vraca.

Entered as second class matter, November 10, 1925 at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

P. A.: BREZ PREVELIKEGA VPITJA

V uvodniku zelo znanega ameriškega svetnega časopisa berem naslednje vrstice:

"Skozi zadnjih deset let, ko je Hitler trosil v svet svoje satansko seme fanatizma in vseh mogočih predsodkov, so bili mnogi ameriški vzgojitelji tiho in mirno na delu, da se iz šolskih knjig za našo mladino izločijo razne opazke, ki utegnejo pospeševati versko in narodnostno nestrpnost. Med temi vzgojitelji najdemo verske in svetne predstavnike izobraženih Amerikancev, ki jim je pri srcu naša javna vzgoja. Treba je dati kredit skupnemu delu kristjanov in judov, kakor tudi raznim drugim organiziranim skupinam, ki so sodelovale pri tem pomembnem delovanju. Na ta način smo dobili mnogo boljše učne knjige potom prijateljskega posvetovanja med vzgojitelji, pisatelji knjig in njihovimi založniki. Uspeh je tako lep, da bi takega ne mogli pričakovati, ako bi se vse to zgodilo s pomočjo državne zakonodaje."

Iz zgornjih vrstic lahko zajamemo dober nauk, kaj se da napraviti, če se ljudje zmenijo med seboj za kak dober cilj, ki bo vsem v veliko korist. Katoličani, protestantje, judje in taki, ki ne pripadajo nobeni od omenjenih skupin, so sedaj skupaj v prijaznosti in celo v prijateljstvu k neštetim sejam, pri katerih so razpravljali o stvareh, ki so vsem skupne. Gotovo so se čuvali spravljeni na dan in na program svojih sej take zadeve, ki bi jih ločile in ustvarile teren za medsebojne spore. Samo eno so imeli pred očmi, samo tisto, kar je vsem skupno. Tisto, kar je vsem skupno, bi morda najlažje izrazili z besedo: Ameriška demokracija.

Ameriška demokracija je bila že dolgo vrsto let vsem Amerikancem dobro poznana stvar. Gotovo po besedi, večinoma tudi po vsebini. Toda vsebina ameriške demokracije utegne biti v glavah ljudi bolj ali manj jasna in čista. Pridejo časi, ko se jasnost pomena te besede nekako zabriše v javnem mnenju ljudstva. Za to je bilo mogoče, da so se vrinile tekem časa celo v šolske knjige stvari, ki so bile v obraz vsem načelom, na katerih sloni ameriška demokracijska ideja. Javnost tega niti zapazila ni — in tako je bilo mogoče, da se je že v ljudskih šolah vcepalo mladini v glavo in srce marsikaj, kar je pospeševalo nestrpnost v enem ali drugem pogledu ter tako vzgajalo v mladini vse kaj drugega kot smisel za resnično demokracijo.

Večkrat čujemo izraženo tole misel: Ako bi ne bilo zmot, bi se tudi resnica ne mogla jasno opredeliti. Pomenljiva beseda! V tem smislu bi lahko dejali, da je Hitler nehoti in nevede pripomogel do tega, da se je ameriška demokracija, bolj ali manj zamegljena, začela dvigati više in više iz svoje meglenosti in sama sebi izpraševati vest. Prej navedeni zgled revidiranja šolskih knjig je seveda samo en primer tega, kar je v smislu nujne reakcije prineslo desetletno Hitlerjevo "satansko seme fanatizma in vseh mogočih predsodkov." Teme bi ne bilo brez luči, in luči bi ne bilo brez teme. Če hočemo temo pregnati, ne bo dovolj, da se zakadimo vanjo z orožjem in mogočno propagando — tudi za luč moramo z vso skrbjo poskrbeti, da bo živahno svetila, da bo imela čistega olja, da ji ne bo zadrževalo pot neočiščeno steklo, da ne bo senčnik zastiral svetlobe namesto da bi jo po svojem poklicu le pravilno naravnaval in usmerjal.

To je tisto, kar so delali — poleg mnogih drugih podobnih bistricev demokracije — oni vzgojitelji, duhovni in svetni, ki so preurejevali zadnja leta ameriške šolske učne knjige.

Pa še nekaj drugega je pri tem značilno. Poročilo pravi, da so svoje delo vršili "tiho in mirno". Brez velikega kričanja in pretresanja v javnosti, brez trobljenja po časopisih in drugih javnih pozornicah, niti na zakonodajne državne oblasti se niso hrupno obračali. Namesto da bi svoj čas in svoje sile zapravljali v hrupnem javnem obsojanju obstoječih razmer, namesto da bi klicali "odgovorne faktorje" pred sodišče demokracije, so rajši kar sami šli na delo in dosegli zelo lep uspeh, kakor se bere sedaj po dovršenem delu.

Koliko je v tem kratkem poročilu hrane za možgane! Tako hrupno in šumno je naše življenje, tako kritiziramo na vse strani in se obregamo drug ob drugega, da je joj. Seje, sestanki, kongresi, konference — človek bi mislil, da se je nekaj vendarle naredilo, pa kmalu zakriči neukročena kritika in dene vse v nič. Pišejo se časopisi, izhajajo nove knjige, tiskajo se bolj ali manj učene razprave — kritika pride in porine vsako vrstico posebej med smeti. Pojavljajo se gibanja, ki imajo na sebi nekaj dobrega, nekaj pa seveda tudi slabega, saj tudi "gibanja" ustvarjajo ljudje — pa hrupna in šumna javnost ne utegne "tiho in mirno" preudariti vrednosti novih gibanj, temveč je treba ali z vsemi štirimi podpisati novo gibanje, ali ga pa z vsemi štirimi — breniti od sebe... Pri vsem tem pa neprenehoma ponavljamo, kako nujno je dandanes potrebna enotnost med vsemi "pozitivnimi elementi", pa naj že bo na kateremkoli kulturnem pozorišču — verskem, političnem, narodnostnem, socialnem itd. Oglašajo se dopisniki in člankarji, ki po deset in dvajset drugih naenkrat obsodijo in kličejo na odgovornost radi kršenja javnega miru, pri tem pa niti najmanj ne pomislijo, da prav s tem svojim javnim obsojanjem pospešujejo do najvišje mere vsakovrsten javni nemir!

Taka sta bila soseda Ferlan in Čuk v vasi Gradišče pred tridesetimi leti. Vas je hotela imeti kmetijsko zadrugo in vsi so bili za to imenitno reč. Tudi Ferlan in Čuk. Osebnost pa nista bila prijatelja, zato sta se na vsakem shodu spoprijela in v časopise sta pisala drug čez drugega. Če je eden dejal: tile ljudje naj stvar v roke vzamejo, je drug takoj zavpil — onile tam bodo bolj pripravni! In tako je šlo naprej in naprej. Moj stric je dejal: Da bi se vendar ta dva človeka enkrat skupaj vsedla in se na samem pomenila, kaj prav za prav hočeta. Toda ni je bilo sile, ki bi jih spravila skupaj — "tiho in mirno." Ljudje so nekaj časa poslušali, mirili, posredovali, nazadnje so se pa vsi navelikli ter pustili pri miru Ferlana in Čuka, z njima vred pa tudi zadrugo. Še danes je ni v vasi Gradišče in nihče ne ve, kdaj bo. Pa tudi Ferlan in Čuk morda nista več tam...

"PARTY" ZA JPO-SS SKLAD Waukegan-North Chicago, Ill. Ob koncu meseca januarja se nam poroča, da je v imenu JPO, šte. 9 iz te naselebnine bila svota \$750 prejeta po gl. tajniku JPO, Joseph Zalar, od Waukegan-North Chicago Community War Chest. To je polovica nam določene svote \$1,500, ki jo bomo skušali prispevati v ta sklad. Nadaljna izplačila bodo poslana, kakor hitro bodo nabrane obljubljenе svote od strani različnih oseb.

V nadaljni namen JPO-SS bo dne 20. marca prirejena "igralska party" v Slovenskem Narodnem Domu ob 7:30 zvečer. Vabljeni ste vsi. Ves dobiček je namenjen za dobrodelni sklad JPO, in vsak, ki kaj prispeva, pomaga dobri stvari. Tiketi so po 30 centov, in v kratkem vas gotovo obiščeje društveni zastopniki, ki bodo te tikete prodajali. Vsakdo naj pomaga po malem v tem oziru in gotovo se bo zopet nabralo sto ali dvesto dolarjev. Na tem sestanku se bo oddalo za \$40 war bond in znamk.

Ker smo do sedaj poslali iz naše naselebnine svoto \$2,750 v sklad JPO, lahko pogledamo nazaj s ponosom, da se ljudje v splošnem zavedajo svojih dolžnosti do svojega naroda. Konec bomo vsi skrbeli, da se nekaj pripravi za konec vojske v pomoč onim, kateri sami sebi ne bodo mogli pomagati. Danes imajo gotovo tudi svoje domače odločnosti vendar pa ob košču bo veliko število lačnih in ubogih ljudi, za katere naj mi nekaj pripravimo. Še naprej vas prosimo, da pomagate, kar mogoče. — Za Odbor JPO, šte. 9,

Joseph Zorc, tajnik. SLOVENSKI NAROD V AMERISKEM CASOPISJU Washington, D. C. Pogosto čitamo v raznih člankih o trpljenju slovenskega naroda tudi takele bridke pritožbe: "It is unfortunate that the facts of Slovenia's life-and-death struggle receive little attention in the American press."

Tako gotovo čuti vsak ameriški državljani slovenskega rodu. Vse nas to zelo boli in se nam zdi zelo krivično, pa tudi zelo pogrešno.

Lansko leto spomladi, do nekako junija, je bilo naenkrat glede tega boljše. Ameriško časopisje je začelo veliko pisati tudi o Slovencih. Kadar koli se je pisalo o trpljenju zaslužjenih narodov srednje Evrope, bilo je s priznanjem omenjeno tudi slovensko. Po vdarjali so zasluge, ki jih ima zlasti slovenski narod v svojih guerila bojih proti državam osišču, ker skupaj z ostalimi jugoslovanskimi brati zaposluje čele divizije nemške vojske, da jih Hitler ne more po-

slati proti Rusiji. In to je bilo tudi resnica. Lahko trdimo brez vsake samohvale, da ravno slovenski narod doprinaša največji delež te guerilske vojske in se tako bori za skupno zmago zavezniški. Slovenski narod se celo v svojem boju bolj bori za skupno zmago, kakor za svojo rešitev, ker se s svojim bojem izpostavlja nevarnosti, da bo popolnoma izkerval in poginil. Bore se Polaki, Čehi, Srbi, Hrvatje. Toda vsi so toliko večji narodi, da, če jih polovico pogine, bodo vseeno ostali. Ne pa tako slovenski narod. Premajhen je. Če ga polovico pade, ali bo sploh ostal še narod? To je ogromno dejstvo, katero bi morali zavezniški zlasti upoštevati, in zato mu biti priučeni in držati njegovo ime neprestano pred očmi sveta, da dobi s tem svojo zaslužen priznanje in pa, da ne izgubi svoje močne volje se še nadalje boriti. Zato smo bili Slovenci veseli, ko smo lansko pomlad toliko čitali o slovenskem narodu doma.

Toda nekako od avgusta smo pa naenkrat opazili, kako je slovensko ime popolnoma izginilo iz vsega našega dnevnega časopisja. Popolnoma so pozabili nanj. V člankih o bojih in o trpljenju teh zaslužjenih narodov se je kar očitno videlo, da se slovensko ime namenoma izpušča. Ali so ga pisatelji člankov sami izpuščali, ali ga je naša cenzura črtala? Nismo vedeli.

V tem času se je pa začela peti velika hvala Italijanom, katere vrhunec je bila izjava naše vlade, da italijanski državljani v Ameriki niso "enemy aliens" več, temveč zavezniški narod. Slovence je to silno boleče zadelo. Torej narod, ki se bori s toliko hrabrostjo na strani zavezniških, ki postavlja s svojim junaškim bojem celo svojo lastno bodočnost v nevarnost, je bil izbrisan iz javnega časopisja. Italijanski narod pa, ki je toliko kriv sedanje vojne, ki tako strašno pobija in vničuje zvesti zavezniški narod, dobiva tolike poklone.

Ker so potekali le meseci v tem preziranju slovenskega naroda, sem pa začutil potrebo, da grem v State department vprašat, kaj je zadaj za tem preziranjem slovenskega imena. Kako si ga naj razlagamo. Kaj in kje je krivda. Bilo je to pred božičem.

Ko sem to povedal uradniku, s katerim sem govoril, sem mu dejal: "Jaz sumim, da mora biti tu zadaj nek vzrok."

"Da, imate prav", mi je odgovoril. "Je! Toda danes vam ne morem povedati. Pridite drugo leto enkrat. Upam, da se bo to dalo spremeniti!"

In tako je ostalo do deputacije SANS-a pri državnem podtajniku Hon. Sumner Wellesu 15. januarja.

Komaj štiri dni po tem sprejemu nas je razveselil N. Y. Times z zelo zanimivim člankom iz Londona, ki ga je svitski poročevalec Sulzberger. Časopisje je za tem prineslo več člankov, v katerih govori o nevarnosti, da bodo nekateri zaslužjeni narodi srednje Evrope popoloma uničeni, prav to, na kar je deputacija opozarja-

DOGODKI med Slovenci po Ameriki.

Poroka
Lorain, O. — Poročil se je sin tukaj splošno poznane in spoštovane vdove Mrs. Angele Simonič, Mr. Albert A. Simonič, z Miss Amelijo Skala iz Clevelanda. Poroka se je vršila 6. februarja v cerkvi sv. Vida, v Clevelandu. Mnogo sreče želijo mlademu paru prijatelji in znanci. — J. P.

Na dopustu
Chicago, Ill. — Slovenski odvetnik Leo Jurjovec, Jr., ki služi zdaj kot častnik (ensign) pri ameriški mornarici, je prišel domov na dopust. Skončal je svoje vežbanje na Columbia univerzi, nakar so ga poslali proučevati Diesel stroje na University of Illinois. Zdaj je gotov s študijami. Dobil je teden dni dopusta, potem pa se mora prijaviti v Norfolk, Va., za nadaljna povelja.

V ponedeljek je prišel na dopust tudi Joe Korenchan (Cermak Rd.), ki tudi služi v mornarici in je pred kratkim postal petty officer 2nd class.

R. I. P.
Eveleth, Minn. — Dne 30. januarja je bil iz cerkve sv. Družine pokopan pokojni rojak Jacob Centa, star 86 let. Pogrebne obrede je opravil Rev. A. L. Pirnat. Pokojni zapuščal tri hčere: Mrs. John Kuzma, Eveleth, — Mrs. Frances Udovich, Joliet, — in Miss Mary Centa, v Jugoslaviji.

Iz Dulutha
Duluth, Minn. — Kakor je pokazalo letno farno poročilo za 1942. fare sv. Elizabete, je bilo v tem letu več dohodkov, kakor prejšnje leto. Zupnik Rev. John Schlar naznanja, da je precejšno število novih faranov začelo prispevati, posebno mlade žene.

V nedeljo 28. marca bo to nasebino obiskal Rev. Kazimir Zakrajšek, da ustanovi tam molitveno fronto in da pove rojakom, kaj je doživel v stari domovini, ko se je tam začela vojna.

Iz Južne Amerike
Buenos Aires, Argentina. — Anton Vukšinič je umrl v bolnišnici v Cordobi, star 45 let. Doma je bil iz Sržakov pri Metliki. Bolehal je za jetiko. Našli so ga nekje zunaj, v borini koči, vsega onemoglega. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je umrl meseca septembra 1942.

31. oktobra 1942 je podlegel žledolčni boleznii Alojziji Dolšček, iz Podturjaka blizu Ljubljane, star 38 let. Bil je mizar. V Ameriko je prišel pred 12 leti. Zapuščal vdovo Ano.

Predstavite vašim prijateljem "Amer. Slovenca" in jim ga priporočite, da se nanj naročel

TARZAN (647) YVETTE VZNEMIRJENA

TARZAN SEIZED GRANNY AKERS. "OF COURSE I'LL NOT LEAVE YOU. WE'LL NEED SUCH BRAVE SPIRITS AS YOURS."

DESPITE HER PROTESTS HE PLACED HER IN THE BOAT, WHICH WAS NOW LOADED TO CAPACITY.

REMAINING ON THE ILL-FATED SHIP, TARZAN CALLED TO THE BOATMEN: "LOWER AWAY!"

"BUT TARZAN... WHAT ARE YOU DOING?" YVETTE CRIED FEARFULLY. "YOU CAN'T STAY THERE... YOU'LL DIE!"

Tarzan je pograbil Granny Akers. "Prav gotovo vas ne bom pustil. Mi potrebujemo tako dobrodušne ženske, kot ste vi."

Kljub vsemu njenemu ugovorjanju jo je položil v rešilni čoln, ki je bil sedaj dovolj poln.

Tarzan je ostal na usodni ladji, dokim je ostalim dal povelje, naj spuštijo čoln v vodo.

"Toda Tarzan... kaj počenjaš?" je vpila Yvette v strahu: "ti ne moreš tam ostati, saj pogineš!"

(Metropolitan Newspaper Service) Napisal: Edgar Rice Burroughs

Družba sv. Družine
 (THE HOLY FAMILY SOCIETY)
 Ustanovljena 29. novembra 1914.
 v Zedinjenih Državah Sedež: Joliet, Ill. Inokorp. v drž. Illinois
 Severne Amerike. 14. maja 1915.

Naše geslo: "Vse za vero, dom in narod: vsi za snega, eden za vsa."
GLAVNI ODBOR:
 Predsednik: George Stonich, 257 Lime Street, Joliet, Illinois
 1. podpredsednik: Frank Tushak, 716 Raub St., Joliet, Ill.
 2. podpredsednik: Kathrine Bayuk, 528 Lafayette St., Ottawa, Ill.
 Tajnik: Frank J. Wedt, 301 Lime Street, Joliet, Ill.
 Zapisnikar: John Nemancich, 650 N. Hickory St., Joliet, Ill.
 Blagajnik: Joseph Klepac, 903 Woodruff Rd., Joliet, Ill.
 Duhovni vodja: Rev. Mathew Kaba, 223 - 57th St., Pittsburgh, Pa.
 Vrh. zdravnik: Joseph A. Zalar, 351 No. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:
 Andrew Glavach, 1748 W. 21st St., Chicago, Ill.
 Joseph L. Denaler, 1318 Adams Street, North Chicago, Illinois.
 Joseph Jerman, 20 W. Jackson St., Joliet, Ill.

POROTNI ODBOR:
 Joseph Pavlovich, 39 Winchell St., Sharsburg, Pa.
 Mary Kovach, 2294 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
 John Demia, 2730 Arthington Ave., Chicago, Ill.
 Predsednik Atletičnega oddelka: Emery Subar,
 540 North Bluff Street, Joliet, Illinois.

URADNO GLASILO:
 "Amerikanski Slovenec", 1249 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.

Do 1. jan. 1942 je DSD. izplačala svojim članom in članicam ter njih dedičem raznih posmrtnih, pokojninskih, bolniških podpor ter drugih izplačil denarne vrednosti do četr milijona dolarjev.
 Društvo za DSD. se lahko ustanovi v vsakem mestu Zdr. držav z vsaj petimi člani (kami) za odrasli oddelki. Sprejme se vsak katoličan katoličanske ali ženskega spola v starosti od 16 do 60 let. V mladinski oddelki pa od rojstva do 16. leta.
 Zavaruje se za \$250.00, \$500.00 ali \$1,000.00. Izdajajo se različni certifikati, kakor: Whole Life, Twenty Payment Life in Twenty Year Endowment. Vsak certifikat nosi denarno vrednost, katere se vsako leto viša.
 Poleg smrtnine izplačuje DSD. svojim članom (kam) tudi bolniško podporo iz svoje celotne blaginje, kakor tudi za rane operacije in pokojnine.
 Mestna plačila (assessments) so urejena po American Experience tabeli.
 DSD. je 117.24% solventna, potrjujejo izvedenci (actuaries).
 Uradni jezik je slovenski in angleški.
 Rojakom in rojakinjam se DSD. priporoča, da pristopijo v njeno sredo!
 Za vsa morebitna pojasnila in navodila se obrnite pisмено ali listno na gl. tajnika: FRANK J. WEDT, 301 Lime St., Joliet, Ill.

Poljedelski tajnik Wickard (na levi) in načelnik lend-lease Stettinius v razgovoru med zasliševanjem pred nekim odborom poslanske zbornice.

ker drugih ni imel). Bil je dober Slovenec in iskren Jugoslovian. Enako so mu bili pri srcu tudi Hrvati in Srbi. Največjo ljubezen pa je poklanjal onemu svojemu ljubljenu kraju in našemu tamošnjemu nesrečnemu narodu na Goriškem, v Trstu in Istri, katerega je po prvi svetovni vojni italijanski nasenisti imperijalizem odrekel pravico na svobodo in življenje. Z vsa dušo in z vsem srcem je hrepenel, da tudi temu delu naše mile domovine zasija solnce slobode. Bil je tipičen izraz "kraškega fanta".

Njegovo in njegovih sotrudnikov delo bo, imelo — to smo prepričani — vseh. Istra, Trst, Gorica bodo svobodni, ali njega, enega od tvorcev te svobode, ne bo več med živimi. In kdo vé, koliko drugih slovenskih in hrvatskih prvakov iz Julijske Krajine ne bo več. Usoda. Morali so se žrtvovati da bi drugi živeli svobodni.

Dragi Drago, večne Ti pam-jat.

Andrej Čok je bil sin stare kraške družine. Ime njegove družine se nahaja med podpisniki-meščani tržaškega mesta na pergamentu, s katerim je mesto Trst 1212 leta kapituliral pred beneškimi dožem. Todi to je med drugimi eden od dokumentov, da so Slovenci avtohtoni prebivalci mesta Trsta.

Pok. Andrej je služil kot učitelj po raznih tržaškiholah. Še pred prvo svetovno vojno je postal učitelj na edini privatni slovenski šoli v Trstu, ki jo je izdrževala "Družba sv. Cirila in Metoda" v Ljubljani. Ta šola je bila ponos ne samo tržaških Slovencev, nego vseh

Slovencev sploh. Centru, v katerem je živel skoraj največje število Slovencev, je "Družba sv. Cirila in Metoda" posvetila največ pažljivosti in ljubezni. Osnovana 1886 leta se je ta šola še pred prvo svetovno vojno razvila v eno od najvažnejših kulturnih institucij primoreških Slovencev. Zraven osnovne šole za dečke in osnovne šole za deklice je bila v sklopu te ustanove tudi nižja srednja trgovska šola in meščanska šola z rangom nižje srednje šole. Nad 1600 slovenskih otrok, je obiskovalo to šolo, na kateri je podučevalo 36-40 učnih moči. Od 1919 dalje je bila šola last novega "Šolskega društva", ki jo je prevzelo od "Družbe sv. Cirila in Metoda" in od tedaj dalje je bil šoli voditelj Andrej Čok.

Ta šola ki je bila med glavnimi stebri tržaških Slovencev za njihov narodni napredek, je obstojala do 1930 leta. In še tega leta so se vršile predpriprave za naslednje šolsko leto 1930-31. Učenci so se upisali, a 1. septembra je bila po stari navadi maša v cerkvi sv. Jakoba, po kateri bi bili morali učitelji in učenci iti v šolo, na otvoritev šolskega leta. Vse to se je seveda godilo v sporazumu z italijanskimi oblastmi. Kakor strela iz vedrega neba se pojavi med mašo v cerkvi karabinjer, ki vroči pok. Andreju kot šolskemu predstojniku — dekret vlade iz Rima, da je šola zabranjena in da se mora zaprti. Lepa slika čisto fašističnih metod. Moremo si predstavljati nered in brige, ki so jih te odredbe povzročile pri otrocih, njih stariših in pri učiteljskem osebju, katero je naenkrat ostalo brez kruha.

Na Polico za Časa vojne

Helen H. Jacobs, bivša mednarodna prvakinja v tenisu, se je za časa vojne odpravljala igrati in slika jo kaže, ko spravlja svoj lopar na polico. Vpisala se je k WAVE.

FASISTI UBIJAJO SLOVENSKE VODITELJE

CENJENO UREDNIŠTVO:
 Potpisane "Jugoslovanskemu Odboru iz Italije" je čast na podlagi dobljenih vesti iz domovine javiti vam tužno vest da so preminili kot žrtve fašistovskega režima v Italiji sledeči narodni prvaki-Sloveneci:

Dr. Drago Marušič, bivši ban v Ljubljani in minister socialne politike in narodnega zdravlja v Beogradu,
 Andrej Čok, bivši šolski voditelj slovenskih "Cirilo-Metodovih" šol v Trstu, in
 Danilo Zelen, slušatelj prava ljubljanske univerze.

Dr. Drago Marušič je bil sin naše lepe, sončne Goriške, rojen v Opatjem selu pri Dobrodo, poznane kraju iz prve svetovne vojne, ker so se tam skozi par let vodile krvave borbe. Opatje Selo leži blizu reke Soče na sami etnografski meji med Slovenci in Italijani. Vzgojen na praški univerzi in zadojen z idejami svojega profesorja velikega Masaryka je postal advokat v Gorici in se že kot mlad človek pridno udeleževal v nacionalnem delovanju. Navdušen sokol, kateremu je bil pred prvo svetovno vojno starešina v Gorici, je sodeloval v vseh naprednih organizacijah goriških in primorskih Slovencev. Kot rezervni oficir je bil, mobiliziran takoj v začetku svetovne vojne avgusta 1914. ali je bil že krajem istega meseca avgusta v Rusiji kot vojni ujetnik. Skupaj s svojim neločljivim drugom pok. Tomom Šorlijem, kasnejšim tajnikom londonskega "Jugoslovanskega Odbora", sta uspela da jim je ruska vojna komanda dovolila iti v Srbijo da tam stopita v vojsko kot prostovoljca. Ne žalost, kmalu za tem ko sta stopila v vojsko, je prišlo do evakuacije Srbije in sta tudi ona dva skupaj s srbsko vojsko doživela "Albansko Kalvarijo". Ko sta dospela v Rim sta se oba pridružila takoj "Jugoslovanskemu Odboru" in dr. Trumbić jih je rad sprejel za

sodelavce. Medtem ko je Tomo deloval kot tajnik odbora v poznani Odborovi pisarni v Parizu, Rue Dadet 17, priden kot mravlja, se je dr. Marušič posvetil propagandističnemu delu. Nekoliko let je deloval tudi v Ameriki med svojimi brati za ustvaritev Jugoslavije.

Takoj po končani vojni je bil poklican v Pariz, kjer je postal član Jugoslovanske Delegacije pri Mirovni Konferenci in, kadar je ta končala svoje delo, je bilo Marušiču poverjeno mesto generalnega tajnika Jugoslovanske Delegacije Reparaijske Komisije v Parizu. Njegovo strokovno znanje, velika kultura in vedno žovalna pojava — so bili edini njegovi atributi, ki so mu omogočili da je dosegel tako važno in delikatno mesto.

Ko se je 1924 vrnil v domovino in se nastanil kot advokat v Ljubljani ga je "Samostojna kmetijska stranka" izbrala za svojega prvaka. 1925 leta je kandidiral za narodnega poslanca na Radičevi listi, s katero je tedaj bila njegova stranka v volilni koaliciji, ali v sled tedaj vladajočih razmer v Jugoslaviji ni bil izbran. Ko pa je bila Jugoslavija razdeljena na banovine, je bilo Marušiču poverjeno mesto bana v Ljubljani in na tem mestu je ostal tri leta in pol, ko je odšel v Beograd, pa prevzame mesto ministra socialne politike in narodnega zdravlja. Po tem je bil nekolkokrat izbran za narodnega poslanca in senatorja.

V teku te vojne so ga Italijani najprej zaprli na ljubljanskem gradu skupaj z mnogimi drugimi, potem pa so ga odvedli v koncentracijsko taborišče v notranjosti Italije. Sedaj je prišla vest da so ga Italijani vstrelili. Podrobnosti o njegovi smrti in razlogih smrti ni.

Dr. Marušič je bil vedno korekten, pošten in objektivni človek. Spoštovali so ga vsi, prijatelji in sodelavci, kakor tudi neprijatelji (le politični,

Ko je bila šola zaprta, se je Andrej Čok posvetil samo privatnemu življenju. Bil je preveč eksponiran, da bi smel riskirati kakoršno koli udeleževanje, obdan noč in dan od fašistovskih agentov in špijnov. Ipak so ga dvakrat zaprli, prvič v Kopru v famoznem zaporu, drugič v še famoznejši Regina Coeli v Rimu. Ker pa mu niso mogli ničesar dokazati, je bil ispuščen. Fašisti so smatrali da že sama njegova pojava pomeni moralno podporo Slovencev, zato jim je bila celo njegova navzočnost samo na poti. Brez razloga je bil — skupaj z mnogimi drugimi — še nekaj dni pred vstopom Italije v vojno, zaprt. V poznane procesu decembra meseca 1941 v Trstu proti 71 osebami radi "veleizdaje in antifazišizma" je bil z drugimi vred obojen na 30 let zapor. Sedaj prišla vest da je že meseca julija umrl v zaporu. Ker je bil zdrav in krepak, je verjetno, da je umrl na posledicah groznega postopanja z njim, ali zastrupljenja, ako ga niso naravnost ubili.

Andrej Čok je nedolžen, žrtev. Glavna krivda mu je bila da je brat predsednika "Jugoslovanskega Odbora iz Italije" ki je bil vodja antifašističnega pokreta, pa je vspel, da se reši in živi v Ameriki.

Velik in impozanten po zunanjosti je bil pok. Andrej blag in skromen v občevanju. Zaveden Slovenec in iskren Jugoslovian. Bil je vedno čvrst karakter, pošten in objektivni. Vsi so ga imeli radi. Njegovi bivši učenci in kolegi so ga obožavali, so ga spoštovali. Posebno so ga cenili tudi mnogi tržaški Italijani. Dičila ga je dobrotta in plemenitost srca. Nič ne bolje karakterizira širine njegove lepe duše nego ta dogodek iz njegovega življenja: Italijanski iredentisti iz bivših avstrijskih pokrajin so smatrali Viljema Oberdana, ki je pripravil atentat na cesarja Franca Jožefa, pa so ga prijeli in obesili kot svojega največjega junaka in mučenika. Po celi Italiji je slavljen kot tak. Oberdan je bil nezakonsko dete matere slovenske, ki ni niti obvladala italijanskega jezika. Oče Italijan pa je vzgojil sina v italijanskem iredentističnem duhu. Oberdan je pred smrtjo zapustil neka pisma in druge dokumente v rokah sorodnikov-Slovencev, misleč da bojo tako nabolj na varnem. Tako je zares bilo. Nekaj let pred današnjo vojno je slučajno vspelo pok. Andreju da pride v posest teh pisem in dokumentov. Polagaj kako veliko važnost bi polagali Italijani na te dokumente — vsaj iz razlogov pietete, ako, ne iz drugih — jih je vključil krivicam katere so Italijani storili njegovemu narodu in specialno njegovi šoli, pa tudi njemu samemu, poklonil neke mu svojemu prijatelju-Italijanu, da bi prišle v prave roke. Prevzela jih je mestna občina tržaška v svoj občinski arhiv.

Kako divno so se Ti revanširali za Tvojo plemenitost dragi Dreječek, ti "kulturoznani" barbari. Nedolžnega so Te obsodili in potem ubili.

Tam ob Obelisku pri Občini nad Trstom si vsakodnevno užival najlepši pogled, ki morda nudi zemeljska obla, in si gledal pod sebo Trst, lep in bogat, sijajen in ponosen, pa daleč tam doli v našo Istro do Kopra in Pirana, in pa široko azurno gladino našega sinjega Jadranskega Morja. Gledal si in obžaloval nesrečo ki je zadelo Tvoj narod, pa si upal in upal, da pridjejo boljši dnevi, da bo zmagala pravica in da bo Tvoj narod živel v svobodi. Boljši dnevi pridejo — v to verujemo — zmagala bo pravica, Tvoj narod bo živel v svobodi, ali Tebe ki Te je narod tako ljubil in v katerega je imel zaupanje, ker si ga vedno branil, Tebe več ne bo med

živimi. Usoda. Moral si se žrtvovati da bi drugi živeli in bili svobodni.

Ave, pia anima.

Danilo Zelen, slušatelj prava na ljubljanski univerzi. Mladi in lep, jak in junak. Tudi njega so pogodila zrna italijanske puške. O njem in njegovem delu danes ne bomo pisali. Samo to omenjamo da ako je res česar ga Italijani dolžijo je zaslužil da mu Slovinci in Hrvati podignejo spomenik sredi belega Trsta. To se bo morda tudi zgodilo, ako Bog da in sreča junaška.

Junaki, počivajte v miru. Vaša kri, kakor tudi kri Vladimira Gortana, bazoviških mučnikov in žrtve tržaškega procesa, skupaj z krvjo ostalih tisočev najboljših sinov Trsta, Istre in Gorice ki so položili svoje živote na oltar domovine in ki so padli v bor-

bi za svobodo, bodo maščevane. SLAVA VAM.

Vsem ostalim žrtvam, onim tisočim ki so prenašali — a mnogi tisoči še prenašajo — muke fašistovskih zaporov in koncentracijskih taborišč, naj bo večna zahvala.

Naj bodo Vaše muke in žrtve zalog za zmago onih idealov za katere smo se borili in se borimo a to so pravice in ljudsko dostojanstvo. V borbi proti okrutnemu in nekulturnemu fašizmu ste padli in prenašali žrtve ne samo za svobodo Slovencev in Hrvatov pod Italijo nego za pravice človeka, za obraz človečanstva.

"Jugoslovanski odbor iz Italije" prisega da bodo maščevane vse krivice z brezkompromisno borbo proti krivicam in nasilju ter za zmago pravice, poštenja, svobode in ljudskega dostojanstva.

"Jugoslovanski odbor iz Italije",
 Dr. Ivan Čok, predsednik.

TO IN ONO

PAPEŽ V LJUBLJANI
 Papeža je Ljubljana videla doslej prvič in zadnjič spomladi l. 1782. Takrat je namreč Pij VI. potoval na Dunaj, da bi posredoval pri cesarju Jožefu II. zaradi njegovih cerkvenih novotarij, zlasti zaradi nameravane ukinitve mnogih samostanov. Cesar je ukazal, naj izkažejo papežu vse vladarske časti. Ko je prišel preko Vipave v Ljubljano, je stal sedem dni v hiši nemškega viteškega reda. Tu so se mu poklonili ljubljanski škof Herberstein, ki je bil pa bolj cesarjev kot papežev pristav, ter krški lavatinski škof. Vse dni so seveda ljudje oblegali Križanke, da bi bili deležni papeževga blagoslova. Iz Ljubljane je šel papež čez Celje in Maribor na Dunaj, kjer je bil z velikimi častmi sprejet, pri cesarju pa prav za prav ni

nič dosegel in se je čez en mesec slabe volje vrnil skozi Tirolsko nazaj v Rim.

DRUŠTVO MARIJE POMAGAJ, ŠT. 78, KSKJ, VABI NA IGRO
 Chicago, Ill.

Kakor je bilo že poročano, priredi naše društvo v nedeljo 28. februarja zanimivo igro "Strast vodi v propast". Igralci so izvrstni in se učijo pridno; vse pri tem hudem mrazu marljivo hodijo na vaje, zakar naj jim bo najlepša hvala. Razen igre bo še več drugih zanimivih točk na programu.

Torej društvo Marija Pomagaj vabi vse naše Slovence od blizu in daleč na prireditve. Članicam pa priporočamo, naj pridno prodajajo vstopnice. Naša seja bo v nedeljo 21. februarja ob 2 uri popoldne; udeležite se je v polnem številu! Na veselo svidenje na igri! S sesterskim pozdravom,
 Karolina Pichman-

FOR VICTORY

BUY UNITED STATES WAR BONDS AND STAMPS

RAZPIS SLUŽBE

Razpisana je stalna služba pomožnega urednika pri listu "AMERIKANSKEMU SLOVENCU". Oseba mora biti večja slovenščine in angleščine. Na starost se ne ozira, dokler je oseba sposobna za službo. Priglasijo se lahko tudi žene in dekleta, katere se čutijo, da bi bile sposobne za to mesto.

Prijave se bo sprejemalo do 22. februarja 1943 in je iste poslati na:

UPRAVO TISKOVNE DRUŽBE EDINOST
 1849 West Cermak Rd. Chicago, Illinois

Zgodba o povišanju

Spisal Stanko Bor.

VI.

Ko se je Janez že okrepčal s cvrtjem in razgrel z domačo kapljico, ki ga je — mimogrede povedano — tako navdušila, da bi se sam sebi smejal, če se je spomnil, kako boje je moral prestati s seboj, predno si je prišel zvezdi, in si mislil, kako bi bil pač nesposoben, če si ju ne bi prišel, ko je vendar vzbudilo to v domačih tako veselje in spoštovanje in navdušenje — ko je pač že najmanj petkrat povedal in ponovil in natančno opisal, kako je bilo pri tistem posameznem delifiranju, tedaj se je naenkrat spomnila starejša sestra, da mora k sosedu.

In čez nekaj časa so prišli od sosedov vsi moški in hrupno in z veseljem pozdravili Janeza, ga hvalili in poviševali, nato so se spustili z njim in njegovim očetom v pogovor o vojaščini. Starejši, ki so že bili v svojih mladih letih vojaki — nekateri celo v vojski v Bosni — so se predvsem zanimali, kako je sedaj s to ali ono stvarjo, kako eksercirajo in kaki so častniki; mlajši, ki jih je šele čakala vojaščina, so bili najbolj radovedni, kako je bil Janez povišan, in so to zgodbo najraje poslušali.

Prišli so i drugi sosedje in prišle so sosedice in so se vsi veselili s Hudoklinovimi in hvalili Janeza. Središče vsega v Hudoklinovi hiši je bil ta večer Janez in središče na njem, kamor je meril vsak in mislil vsak in gledal vsak, sta bili njegovi zvezdi.

Prišli so i drugi vaščani in se pridružili pogovoru — o, Janez, kaj vse naredi zvezda! Sedaj vidiš, da si prav mislil, ko si si slikal, kako učinkuje zvezda na ovratniku in da je brez zvezde vse nekam tako prenavadno, vsakdanje; nič vnetega in navdušenega, če bi te srečal kdo brez zvezde.

Celovec je daleč in veliko mesto je Celovec in majhna je kosarna in še manjše stotnikovo stanovanje v primeri z mestom — pa da bi mogla čez hribe in doline in vode in te zasnežene planjave prodreti vest do Celovca? Ta mala in nepomembna vest za vse druge, za ves Celovec, zanj pa vendar tako velikanskega pomena?! Da bi prodrla do Celovca in našla skozi vse ulice in ceste in trge pot naravnost v kosarno, naravnost v stotnikovo stanovanje?

Janez je bil vesel in zadovoljen in srečen.

Ali ko so stopili iz gorke sobe in se napolnili proti fari k polnočnici, jih je objel z vso močjo mraz in jim segel v kosti in pod kožo in jih pretresel; Janezu je zaplesal okoli lic in senc in ušes, se zarezal v oči in puhnil po bliskovito v glavo neprijetne misli. Kar naenkrat — kakor bi čakalo nanj že ves večer, že vse te prijetne ure, ki jih je prebil v slavi in veselju v hiši, čakalo nestrpnno, vedno nestrpnje, čimbolj je objemalo Janeza veselje, čakalo škodoželjno in v posmehljivem veselju, da mu zašepče na uho in se vzraduje njegove zadrege — kar naenkrat je zavpilo ob njem, siknilo preko glave in planilo v možgane: "Kaj ne veš, da se moraš z dopustnico oglasiti pri orožnikih, na orožniški postaji pri fari? Hej, Janez, oglasiti se moraš z dopustnico! Ali stoji na dopustnici 'frajtar Janez Hudoklin' ali 'infanterist Janez Hudoklin'?"

"Če bi popravil? ..." je pomislil Janez. "Popravil, da, popravil! Kaj se ne bi takoj spoznala tvoja pisava od pisave računskega podčastnika? Kaj ne bi ravno popravila takoj zbudila v tem oziru in podob-

nih ozirih strogih in do pičice natančnih in neizprosni orožnikov? Pa kaj to v primeri s tem, da moraš od povratku v vojašnico vrniti dopustnico v kompanijsko pisarno! Vrniti jo moraš, vrniti potrjeno ob prihodu na dopust in odhodu, potrjeno ob najbližje orožniške postaje! Hej, to bi šele bilo lepo, da bi vrnil dopustnico, na kateri bi sam prečrtal besedo 'infanterist' in napisal nad njo 'frajtar'! Ta bi bila šele lepa!"

Janeza je vznemirilo in popolnoma spravilo s tira. Fantje domače vasi so ga obkrožili in vzeli v sredo in kramljali z njim najprijazneje in prijateljsko. Če bi bil sam, bi ga nemir morda niti pol toliko ne mučil — ali tako ... tako ... sredi slave in nezaslužene časti in prijaznosti največ zaradi zvezde?

Umolknil je hipoma in korak mu je zastajal.

"Kaj če bi se vrnil in ne šel k polnočnici?"

Ne, ne! Kaj je Božič, kaj so božični prazniki brez polnočnice, brez tistih blaženih trenutkov med polnočnico, ko doni od oltarja tako milo in tajinstveno, tako rajsko in nebesko in odpevajo na koru tako ubrano in s takimi glasovi kakor bi si jih izposodili za to noč od samih božjih krilatcev ali kakor bi ti sami prišli — nevidni in nerazumljivi — in odpevali ali vsaj dajali odpevanju tako čarobno moč ... In ko zadone svete božične pesmi — komu se v tihi radosti in nadzemski sreči ne vzradosti srce? Kaj so božični prazniki brez polnočnice, brez tega svečanega začetka v nerazumljiv, kakor dih nebeske zarje občuten božični čas? ...

In vendar mu je korak zastajal in ga je skrbelo in mučilo, da bi se najrajše vrnil.

Ali ljudje bodo v cerkvi, orožniki bodo v cerkvi in bodo videli in se pripravili za dostojen sprejem ponosnega frajtarja.

"Kaj si utrujen od dolgega pota, Janez? so vpraševali fantje.

"Pa pojdemo bolj počasi! Ne zamudimo!"

"Nekaj sem pozabil!"

Janez se je naenkrat okrenil in odhitel domov. Stopil je naravnost pred zrcalo in segal z roko pod vrat in potipal po ovratniku.

"Ali si samoljuben in časti žejen, Janez! Kaj se bojiš, da se ne bi zvezda videla?" ga je podražila sestra.

"Kaj zvezda! Ravno zato sem se pa vrnil, da ju zakrijem s plaščevim ovratnikom! Ni treba, da bi vsa fara videla in znala!"

In Janez je z zadovoljstvom opazil, da plaščev ovratnik popolnoma zakriva zvezdi. Pa je vseeno še pritegnil ovratnik in nategnil plašč, da bi bilo tem sigurneje in gotoveje. Še enkrat se je pogledal od vseh strani v ogledalu, popravil med tem plaščev ovratnik in ga čisto pritegnil in pritisknil na bluzin ovratnik in se potem obrnil k sestri: "Veš, ni treba, da bi ves svet govoril o tem!"

"Kako prav nič ni ošaben naš Janez na svoje povišanje!" je omenila sestra k materi, ko je Janez odšel. "Drugi bi takoj ob prihodu razpel plašč in kazal v ponosu na zvezdi in začel takoj govoriti o tem, Janez je pa prišel z zapetim plaščem in ni niti namignil na to, da smo šele videli, ko je slekel plašč! In sedaj tudi noče, da bi se raznašalo okoli, dasi bi mu bilo samo v čast!"

SLOVENSTVO V AMERIKI

ne bo izgnilo tako hitro, če se bomo ameriški Slovenci zavedali, da imamo v svojem slovenskem tisku tisto silo, ki bo nas držala še dolgo, dolgo skupaj.

"AMERIKANSKI SLOVENEK"

Je prvi slovenski list v Ameriki! Čitajmo ga, naročimo ga in podpirajmo ga! Stane leto \$8.00; polletno \$3.00; za Chicago, Kanado in inozemstvo \$7.00 in za pol leta \$3.50. Naslov:

"AMERIKANSKI SLOVENEK",
1849 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.

PROBLEM Z DELOVNIMI SILAMI

ZAPONKE SV. KRISTOFERJA

Za avtomobiliste imamo v prodaji krasne zaponke sv. Kristoferja, patrona avto voznikov.

Narejene so tako, da se kar zapno ali zabodejo na blaga, s katerim je znotraj opremljen ali tapiciran avtomobil. Stane vsak s poštnino po **35c**

Naročila sprejema:

KNJIGARNA AMER. SLOVENEK

1849 West Cermak Road,

Chicago, Illinois

Katoliški Slovenci smo tako močni, kolikor in kakor je močno naše katoliško časopisje.

NAJLEPŠE DARILO

in najlepši spomin za sina, moža, prijatelja ali sorodnika, ki odhaja k vojakom je lep molitvenik ali rožnivenec. Naši naročniki lahko dobijo pri nas nekaj takih praktičnih predmetov.

Ti predmeti za vojake so:

VOJAŠKI MOLITVENIK Z ROŽNIM VENCEM

v lepem ovitku, ki je trpežno narejen in se zgane skupaj, kakor denarnica, da jo vojak lahko nosi v majem žepu vedno pri sebi. Knjižica vsebuje najpotrebnejše mašne in druge molitve. Tako ima vojak vedno pri sebi praktičen molitvenik v angleščini in vse kar mu potreba. Ta sestav stane s poštnino vred **\$1.50**

Posebno fina posrebrnjena verižica je krasen predmet za vojake, pomorščake in letalce.

Narejena je iz finega blaga. Sredi je utisnjen križ z Zveličarjem. Na strani Mati Božja Milosti polna, na drugi Usmiljenosti odrešenik. Zadaj sv. Jožef z Detetom in Marijino Srce. Radi fine kakovosti je ta svetinja dražja, toda vredna, radi lepote. Stane s poštnino

\$3.10

V zalogi imamo tudi krasne "Sterling silver" verižice za na vrat in sicer: LEPE SREBRNO ŠKAPULIRSKÉ MEDALJE (svetinjice), zelo lične in pripravne. Stanejo s poštnino vred **\$2.00**

Naročnikom teh predmetov naznanjamo, da zdaj mnogokrat ni mogoče na enkrat dobiti teh predmetov. Tvojnice jih izdelujejo v omejeni količini. Kdor pričakuje, da bo te predmete rabil, naj jih naroči vnaprej in ne zadnje dni, ko jih že potrebuje. Takrat večkrat z njimi ni mogoče postreči, ker jih mi dobivamo od časa do časa le v omejeni količini.

Naročilom je vedno pridjati potrebni znesek in iste naslovite na:

AMERIKANSKI SLOVENEK

1849 W. CERMAK ROAD,

CHICAGO, ILLINOIS

Pisano polje

J. M. Trunk

Ne vem, ali je ASS ali pa SAS. Ničevo. To je novi — Svet, dete kongresa. Brez prepira ne gre. Poslanik Fotič je prišel, "izbuati" so ga. Ali mislite, da Srbi nimajo možganov? Ali pride kak poslanik v kako baro? Poznam, ker sem videl. Zagovor. "Slovensko naj bi bil govoril". Hm? Saj niso vsi ljudje le naivni. "Kralja je omenil". Ali so Srbi brez zgodovine? Oboje je otročarija, otroci so pa včasih hudo naporedni, in Srbi si svoje mislijo tudi o — Slovencih.

Lasanje gre med Srbi in Hrvati naprej.

"Srbobran" očita. Naj bi utihnil. Seve bi bilo bolje, ako bi res pomagalo. Ko bi utihnil, bi Hrvatom vzrasel greben. Saj se poznamo. Srbi sem ali tja, resnico imajo na svoji strani. Vidim nekaj zagovor od hrvaške strani, ki je baje iz zgodovine. Po Kosovem so prišli Srbi na hrvaška tla, toraj so Hrvati, in če nočejo biti, ustaše nad nje. Križ in težave. Zdaj šele malo bližka. Ako pride do "Slobodne Hrvaške" in do Velike Srbije, bo začelo treskati, se bo prvi ples pričel. Oba bosta klicala tuje na pomoč, in ko bo tuje — Nemeč, Lah, Mažar — začel oba mlatiti, bo nekaj premirja, kakršno je zdaj, ko je tuje gopsodar.

Nevarno je zdaj cikniti nekaj na — avtokratizem, da bi

kdo koga prijel za ušesa, pa nikogar ne vprašal. To je avtokratizem, tudi totalitarizem mu pravijo. Slaba roba. Cikneš na to stran, sam si tak. Nevarno. Molek je zapisal:

"To pisarjenje — kakor ono, ki podžiga sovraštvo med Srbi in Hrvati — zelo škoduje jugoslovanski demokratični stvari. Škoduje najbolj zaradi tega, ker dela vtis o nezrelosti Jugoslovancov. Povprečen Američan, ki čita te budalosti, navadno zaključí, da prepričljivi Jugoslovani potrebujejo — diktatorja, ki jih bo držal čvrsto na uzdi."

Ali je krivda pri Amerikancih, če prihajajo do takega mnenja, ali so krivi prepričljivci? Recimo, da bi uzda prišla iz Moskve. Roba ni nemogoča. Ali bi bila uzda slaba ali dobra? Menda postane Leningrad brez obroča. Pogledite na zemljevid. Železnica gre v Moskvo kakor z ravnilom potegnjena. Je bila tako potegnjena. Prepiranja je bilo, da nič kaj. K caru je prihajala deputacija za deputacijo, da je bil ves zmešan, komu naj ustreže. V jezi zgrabi za ravnilo in potegne črto, in še pri nobeni progi ni bilo takopametno vse razrešeno. Car Nikolaj pa je bil avtokrat, in je avtokratično nastopil! Uzda uzda ... oboje je lahko, slabo in dobro.

DOGODBICE

Ko je junak ameriške secesijske vojne Grant postal državni predsednik je moral nekega večera v hiši nekega tujega diplomata poslušati glásbene točke. Gospodinja je z velikim pogumom in dobro zaigrala Chopinovo polonezo in sedaj bi seveda rada slišala kakšno prijazno pohvalo.

"Mene o tem ne smete vprašati", je dejal Grant. "Poznam sploh samo dve melodiji. Ena je yankee doodle, druga pa ni."

Avgust Strindberg je bil s kraljevim gledališčem v Kodanju sklenil pogodbo po kateri bi moral vsa svoja nova dramska dela izročiti tja za prvo predavajanje. Za to bi moral dobaviti 2400 kron letno. Neki prijatelj je menil: "Ali se ti ne zdi, da te ta pogodba veže v tvoji svobodi razpolaganja?"

Strindberg se je zasmeljal. "Niti od daleč! Se tri takšne pogodbe in noben konj me ne zvele več k pisalni mizi!"

Nekega zimskega jutra se je vozil maršal Pilsudski s svojim pobočnikom po Varšavi. Šipe na avtomobilu so bile pokrite s srežem in maršal je od časa do časa spraševal, kje so. "Na trgu maršala Pilsudskega", je prvič odgovoril pobočnik. Avto drvi dalje. "In sedaj?" vpraša spet maršal, "Na Maršalkovski, gospod maršal!" (Naziv je star in izhaja davno izpred sedanje dobe.) "Da, da, Le dalje," pravi maršal. Na obzorju se je pokazala mogočna cerkev in maršal je ponovil svoje vprašanje. "Na trgu Odrešenika, gospod maršal," je točno pokazal pobočnik. Maršal si je pogladil košate brke: "Tu so me pa vendar malo preveč počastili, ali ne?"

Auber ni nikoli šel poslušat oper svojih sodobnikov kljub temu, da je bila pri vsaki takšni predstavi loža zanj na razpolago.

Nekoč ga je vprašal dober znanec, čemu dela to? Auber se je nasmehnil: "Če delo propade, mi ni všeč. Če pa uspe, me nepopisno ježi."

VI SE UČITE ANGLEŠČINE - VAŠI OTROCI PA SLOVENŠČINE

iz Dr. Kernovega

ANGLEŠKO-SLOV.

BERILA

"ENGLISH-SLOVENE READER"

kateri se sedaj prodaja po znižani ceni, samo **\$2.00**

Naročila pošljite na:

AMERIKANSKI SLOVENEK

1849 W. Cermak Rd.,

Chicago, Illinois